

Marek Pacák: Formativní procesy z pohledu „zvláštních okolností“ ve východních Čechách. Hradec Králové 2015, 11 s. tabulky, 54 s. obrazových a fotografických příloh, přílohy na CD. Diplomní práce

Předložená diplomní práce bc Marka Pacáka je sympatická tím, že pochází z praxe, konkrétně z nedávných výzkumů královéhradeckého muzea, kterých se autor sám účastnil. Dalším pozitivním prvkem je skutečnost, že autor se snaží v duchu teorie formačních procesů na zvolených příkladech z konkrétních lokalit formativní procesy na lokalitách dokumentovat i interpretovat. Za důležité považují i poznámky ekonomického rázu, které z praxe postihují rozdíly v přístupu komerčních výkopových firem a instituce financované (zprostředkovaně) státem. Je velmi chvályhodné, že záchranné výzkumy autor nechce degradovat na pouhé vyjmutí či záchranu archeologických památek, ale vyvíjí úsilí pozvednout jejich význam na úroveň rozvoje poznání.

Za uvedeným účelem si autor vybral čtyři archeologické akce (ZAV Kopidlno, ZAV Lochenice – Trotina, ZAV Plačice – dostavba D11 a detektorový mincovní nález z Libotova), na kterých ukazuje různé situace související s formativními procesy. Na první pohled by se zdálo (i s ohledem na rozsah dokumentace v příloze často převzaté od jiných autorů), že jde o nálezovou zprávu, příklady jsou však záměrně vybrané, autor u nich používá nových jím osobně realizovaných způsobů dokumentace (dron, 3D) a hlavně obsahují interpretační část. Osobně je mi sympatický i pojem „zvláštní okolnosti“, který mi připomíná moje před lety při studiu použité označení „šťastné nálezy“, obojí pojí tušení kontextů, které posunují poznání více než ty jiné.

V souhrnu lze uvedenou práci označit jako tu, které se snaží o „nový vítr“ v archeologii. V některých případech se to projevuje mírně upraveným pojmoslovím (např. na s. 9 primární skrývka namísto dřívější první skrývky), jinde novým způsobem analýzy (na s. 13 je popsáno použití čtverce k vyhodnocení keramiky místo dřívější kružnice) nebo digitalizace místo dřívější 2D kresby (na s. 36 zmíněny finanční nároky na digitalizaci). Stručně řečeno, archeologie bude muset zvažovat, zda sofistikovanými přístupy dokumentace neviduje lokality s menší kvalitou a počtem nálezů než tomu bylo v minulosti, takže nepřibude dat k jednoznačnému vyhodnocení. Konkrétním příkladem obsaženým v dané práci může být (na s. 30) interpretace kumulací keramiky na lokalitě Kopidlno jako doklad pozůstatku zahloubeného objektu (v obtížné

situaci „tmavá výplň v tmavém podloží“), jiným možným vysvětlením je kumulace terciální keramiky v (kulturní) vrstvě. Rozhodnout to není možné. Za závažnější riziko považuji použití neúplných dat pro některé závěry. Konkrétním příkladem mohou být nedokopané čtverce v Kopidlně, nebo z důvodu deště znovu nedokumentovatelný objekt 15 v Plačicích. Zde by příznivci ne – záchranných (tedy badatelských) výzkumů asi získali argumenty proti. Tyto problémy však nepovažuji za zásadní pro posouzení dané práce. Interpretace byla, je a bude to, co vytváří chvění (nebo zášť) mezi archeology. Zároveň se pro ní obtížně hledají důkazy.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **výborně**

Doc. PhDr. Radomír Tichý, PhD., vedoucí práce

23.5. 2015 Hradec Králové